

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้า โดยใช้เทคนิค EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 18 คน โดยนำข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละและมัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ควอไทล์ที่คำนวณได้ของแนวโน้มใดที่มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องเป็นฉันทามติ (Consensus) นำข้อมูลที่ได้จากฉันทามติที่มีแนวโน้มความเป็นไปได้และภาพที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด ระดับมากสร้างเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยในทศวรรษหน้า และตรวจสอบความเหมาะสมหรือความสอดคล้องของข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน กลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนอนุบาลประจำอำเภอ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 311 โรงเรียน ตามหลักเกณฑ์การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของฮูและเบนท์เลอร์ (Hu & Bentler, 1999 อ้างถึงใน เสรี ชัดแจ้ง, 2547, หน้า 22) ด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) โดยใช้จังหวัดเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น มีตัวแทนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลประจำอำเภอ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 311 คน

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนการสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้า ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เทคนิค EDFR รอบที่ 3 พบว่า
 - 1.1 รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้า รอบที่ 3 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ องค์ประกอบด้านการวางแผน ประกอบด้วย พันธกิจ เป้าหมาย และแผนงาน
 - 1.2 รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้า รอบที่ 3 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ องค์ประกอบด้านการจัดองค์การ ประกอบด้วย การแบ่งงาน โครงสร้างการบริหารงาน การบังคับบัญชา และการประสานงาน
 - 1.3 รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้า รอบที่ 3 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ องค์ประกอบด้านการนำ ประกอบด้วย การนิเทศ การเป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลง การจัดการเรียนรู้และนวัตกรรมการศึกษาปฐมวัย การติดต่อสื่อสาร และการจูงใจ

1.4 รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้า รอบที่ 3 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ องค์ประกอบด้านการควบคุม ประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐาน การปฏิบัติงาน การวัดประเมินผลการปฏิบัติงาน และการปรับปรุงแก้ไข

รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้าตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 องค์ประกอบ พบว่า 1) การวางแผน ควรให้ความสำคัญกับคุณภาพของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย การให้ความรู้ผู้ปกครอง และการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) การจัดองค์การ ควรให้ความสำคัญกับโครงสร้างที่เรียบง่าย มีความยืดหยุ่นและการทำงานเป็นทีม 3) การนำ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาครู พัฒนาผู้บริหาร พัฒนานวัตกรรม การศึกษาปฐมวัย และการสร้างแรงจูงใจ และ 4) การควบคุม ให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพภายใน การประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากร และการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

2. ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรรูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยในทศวรรษหน้าโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลเชิงประจักษ์กับรูปแบบ

2.1 ผลการวิเคราะห์ระดับของตัวแปรของรูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้า พบว่า ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรตัวบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้าตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลประจำอำเภอ อยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านการวางแผน เรียงลำดับค่ามากไปน้อย ได้แก่ แผนงาน พันธกิจและเป้าหมาย 2) ด้านการจัดองค์การ เรียงลำดับค่ามากไปน้อย ได้แก่ การแบ่งงาน โครงสร้างการบริหารงาน การประสานงาน และการบังคับบัญชา การแบ่งงาน โครงสร้างการบริหารงาน การประสานงาน และการบังคับบัญชา 3) ด้านการนำ เรียงลำดับค่ามากไปน้อย ได้แก่ การจัดการเรียนรู้และนวัตกรรมการศึกษาปฐมวัย การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การสื่อสาร การนิเทศ ประสานงานและการจูงใจ 4) ด้านการควบคุม เรียงลำดับค่ามากไปน้อย ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน การปรับปรุงแก้ไข และการวัดประเมินผลการปฏิบัติงาน

2.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตัวบ่งชี้ในรูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้า พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างตัวแปรตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบด้านการวางแผน องค์ประกอบด้านการจัดองค์การ องค์ประกอบด้านการนำ และองค์ประกอบด้านการควบคุม ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตัวบ่งชี้ทั้ง 15 ตัว พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ทุกคู่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตัวแปรคู่ที่มีความสัมพันธ์สูงสุด เท่ากับ .77 คือ การประสานงานกับการปรับปรุงแก้ไข รองลงมาคือ การจูงใจ

กับการปรับปรุงแก้ไข เท่ากับ .73 ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด เท่ากับ .46 คือ การจัดการเรียนรู้ และนวัตกรรมการศึกษาปฐมวัยกับการวัด ประเมินผลการปฏิบัติงาน

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตัวบ่งชี้ที่อยู่ในองค์ประกอบเดียวกัน พบว่าตัวแปรตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบด้านการวางแผนที่มีค่าสูงสุดคือ พันธกิจกับเป้าหมาย มีค่าเท่ากับ .71 ตัวแปรตัวบ่งชี้องค์ประกอบด้านการจัดการที่มีค่าสูงสุดคือ การแบ่งงานกับ โครงสร้างการบริหารงาน มีค่าเท่ากับ .73 ตัวแปรตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบด้านการนำ ที่มีค่าสูงสุดคือ การนิเทศกับการจัดการเรียนรู้และนวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัย มีค่าเท่ากับ .68 ตัวแปรดัชนีในองค์ประกอบด้านการควบคุมที่มีค่าสูงสุดคือ การวัดและประเมินผลการปฏิบัติงานกับการปรับปรุงแก้ไขมีค่าเท่ากับ .54

2.3 ผลการตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

เพื่อประเมินความเหมาะสมหรือความสอดคล้อง (Assessment of Model Fit) ของข้อมูลเชิงประจักษ์ การจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้าโดยภาพรวมและจำแนกรายขององค์ประกอบ

2.3.1 ผลการตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันรูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยในภาพรวม พบว่า ค่าไค - สแควร์ มีค่าเท่ากับ 16.596 มีระดับองศาอิสระ 5 และมีนัยสำคัญทางสถิติ (Wheaton, 1997 อ้างใน ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ และสมชาติ สว่างเนตร, 2535, หน้า 41) ดังนั้น เมื่อได้พิจารณาจากดัชนีดังกล่าว พบว่า ค่าของดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (*GFI*) มีค่าเท่ากับ .975 ซึ่งมากกว่า .90 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (*AGFI*) มีค่าเท่ากับ .873 ซึ่งมากกว่า .80 ดัชนีเชิงเปรียบเทียบ (*NFI*) มีค่าเท่ากับ .98 ซึ่งมากกว่า .90 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (*CFI*) มีค่าเท่ากับ .98 ซึ่งมากกว่า .90 และค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (*RMSEA*) มีค่าเท่ากับ .01 ซึ่งไม่อยู่ระหว่าง .05 - .08 ซึ่งทุกค่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดแสดงให้เห็นว่าโมเดลนี้มีความเหมาะสม

2.3.2 ผลการตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

เพื่อประเมินความเหมาะสมหรือความสอดคล้อง (Assessment of Model Fit) ของข้อมูลเชิงประจักษ์กับการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้าจำแนกรายขององค์ประกอบ พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้าได้รับการยืนยันว่าสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากการพิจารณาของค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (*GFI*) ดัชนีเชิงเปรียบเทียบ (*NFI*) ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (*CFI*) และค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (*RMSEA*) พบว่า ค่าของดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (*GFI*) มีค่าเท่ากับ .85 ซึ่งน้อยกว่า .90 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (*AGFI*) มีค่าเท่ากับ .78 ซึ่งควรมากกว่า .80 ดัชนีเชิงเปรียบเทียบ (*NFI*) มีค่าเท่ากับ .91 ซึ่งมากกว่า .90 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (*CFI*)

มีค่าเท่ากับ .92 ซึ่งมากกว่า .90 และค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (*RMSEA*) มีค่าเท่ากับ .01 ซึ่งไม่อยู่ระหว่าง .05 - .08 ซึ่งมีเพียงสองค่าที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ แต่ยังแสดงให้เห็นว่าโมเดลนี้มีความเหมาะสม (Bassellier, 2003)

2.3.3 จากการวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงแบบลู่เข้า (Convergent Validity) โดยพิจารณาค่าความเชื่อมั่นโดยรวม (Composite Reliability) และค่า *AVE* (Average Variance Extracted) ของทุกองค์ประกอบ พบว่า ค่าความเชื่อมั่นโดยรวม (Composite Reliability) มีค่าระหว่าง .85 ถึง .89 ซึ่งมากกว่า .70 และค่าของ *AVE* มีค่าระหว่าง .65 ถึง .74 ซึ่งมากกว่า .50 แสดงว่ารูปแบบมีความเชื่อมั่นตามโครงสร้าง (Fornell & Larcker, 1981; Hair, 1995; Bagozzi, 1991; Venkatraman, 1989) และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ระหว่าง 0.70 ถึง 0.90 ซึ่งมากกว่า 0.70 ทุกค่าของค่าน้ำหนักองค์ประกอบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Alpha Reliability) ระหว่าง .84 - .89 ซึ่งมากกว่า 0.70 แสดงว่า รูปแบบมีความเที่ยงตรงแบบลู่เข้าหรือความเที่ยงตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity) นั่นคือ ตัวแปรดัชนีทุกตัวสามารถวัดได้ตรงตามโครงสร้างจริง (Anderson & Gerbing, 1988; Armstrong & Tan, 2000; Bagozzi, 1991; Brady & Robertson, 2001; Fornell & Larcker, 1981)

สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้า มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างมีองค์ประกอบที่เหมาะสมกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นการยืนยันรูปแบบตามทฤษฎีที่ผู้วิจัยได้ศึกษา

อภิปรายผล

จากการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้า ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่ารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้า สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยในทศวรรษหน้าตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมี 4 องค์ประกอบ คือ ด้านการวางแผน ประกอบด้วย พันธกิจ เป้าหมาย และแผนงาน ด้านการจัดองค์การ ประกอบด้วย การแบ่งงาน โครงสร้างการบริหารงาน การบังคับบัญชาและการประสานงาน ด้านการนำ ประกอบด้วย การนิเทศ การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การจัดการเรียนรู้และนวัตกรรม การศึกษาปฐมวัย การติดต่อสื่อสาร และการจูงใจ และด้านการควบคุมการกำหนดมาตรฐาน การปฏิบัติงาน การวัดประเมินผลการปฏิบัติงาน และการปรับปรุงแก้ไข

1.1 ตัวแปรองค์ประกอบด้านการวางแผน ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้หลัก 22 ตัวบ่งชี้ย่อย ได้แก่ พันธกิจ เป้าหมาย และแผนงาน

1.1.1 พันธกิจ ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทย ในทศวรรษหน้าโดยการปรับปรุงและพัฒนาตัวบ่งชี้พันธกิจ ซึ่งมีค่ามัธยฐาน และมีความพิสัยระหว่างควอไทล์ ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ (มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 และมีความพิสัยระหว่างควอไทล์ น้อยกว่า 1.50) ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาระดับปฐมวัยนั้นเป็นการศึกษาที่มุ่งอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพื่อส่งเสริม พัฒนาการเด็กให้มีการเตรียมความพร้อมและได้รับการพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจสังคม และสติปัญญา อย่างเหมาะสมในทุก ๆ ด้านและพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในการเรียนชั้นประถมศึกษา และประกอบกับความก้าวหน้าทางการศึกษาปฐมวัย เทคโนโลยีสมัยใหม่ และการเตรียมเด็กไทย ผู้ประชาคมอาเซียนใน พ.ศ. 2558 รวมทั้งคุณลักษณะเด็กไทยในศตวรรษที่ 21 ทำให้พันธกิจการจัดการศึกษาปฐมวัยต้องพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีของสังคม มีทักษะชีวิตที่ส่งเสริมศักยภาพสูงสุดของเด็กอันเป็นพลังการเรียนรู้ที่จะช่วยให้เด็กเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขภายในบริบทของสังคมและวัฒนธรรมไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณิ วรรณเพ็ชร (2551, หน้า 154) ที่ได้ศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังในการจัดการศึกษาปฐมวัยตามความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยโรงเรียนในเครือ มารีวิทย์ ด้านการบริหาร ซึ่งผู้ปกครองมีความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในเครือมารีวิทย์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา ทันทกับการเปลี่ยนแปลงพัฒนาระบบการบริหารจัดการภายในองค์กรที่ทันสมัย มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก 4 ข้อ คือ โรงเรียนมีนโยบาย หลักการเป้าหมาย และแผนการดำเนินงานในการจัดการศึกษาของโรงเรียนชัดเจน มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศครบถ้วน เป็นปัจจุบันถูกต้องตรงกับความต้องการและทันต่อการใช้งาน โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของโรงเรียน

1.1.2 เป้าหมาย ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทย ในทศวรรษหน้าโดยการปรับปรุงและพัฒนาตัวบ่งชี้เป้าหมาย ซึ่งมีค่ามัธยฐานและมีความพิสัยระหว่างควอไทล์ ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ (มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 และมีความพิสัยระหว่างควอไทล์ น้อยกว่า 1.50) ทั้งนี้เนื่องจากสภาพปัญหาด้านการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน มีปัญหาที่เป็นวิกฤตชัดเจน ก็คือด้านคุณภาพในการจัดการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาซึ่งมีผลประจักษ์ทั้งในระดับนานาชาติ และผลการทดสอบระดับชาติ ซึ่งสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีแนวทางที่จะปรับพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เพื่อทำให้ระบบการศึกษาทุกระดับเชื่อมโยงกัน และมีการพัฒนา

เปลี่ยนแปลงทันกับสังคมโลก โดยมีเป้าหมายชัดเจนในการพัฒนาคนสร้างพลเมืองยุคใหม่ ปลุกฝังให้เป็นพลเมืองดี เคารพกติกา มีวินัยต่อตนเอง เพราะฉะนั้นเมื่อจะสร้างคนตามคุณลักษณะนี้ จะต้องเริ่มสร้างแต่ระดับปฐมวัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 2)

1.1.3 แผนงาน ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทย ในทศวรรษหน้าโดยการปรับปรุงและพัฒนาตัวบ่งชี้แผนงาน ซึ่งมีค่ามัธยฐาน และมีความพิสัยระหว่างควอไทล์ ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ (มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 และมีความพิสัยระหว่างควอไทล์ น้อยกว่า 1.50) ทั้งนี้เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายการปฏิรูปการศึกษารอบที่ 2 ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยมีมาตรการหลักคือส่งเสริมบทบาทและความเข้มแข็งของครอบครัวโดยมีมาตรการคือ การให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ผู้ปกครอง ชุมชน ต้องมีบทบาทในการวางแผนร่วมกันซึ่งสอดคล้องกับหลักการบริหารจัดการที่เป็นกระบวนการทัศน์ใหม่ทางการบริหาร หลายหลักการ เช่น หลักการจัดการศึกษาแบบร่วมมือ (Collaborative Management) หลักการจัดการศึกษาแบบโรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) หลักการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ (Decentralization) ซึ่งหลักการต่าง ๆ เหล่านี้เป็นหลักการที่ก่อให้เกิดการร่วมกันคิดร่วมกันกำหนดไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลได้ดีกว่าหลักการรวมศูนย์อำนาจที่เคยยึดถือมาแต่เดิมสอดคล้องกับ ถวิล มาตรการเยี่ยม (2545, หน้า 23) ที่กล่าวว่า การบริหารที่เกิดจากการรวมศูนย์ไว้ที่ส่วนกลางและการบริหารจากบนลงล่าง (Top Down) ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้มากนัก จึงเกิดกระแสการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารจัดการที่เน้นหน่วยปฏิบัติหรือหน่วยผลิตเป็นสำคัญ ด้วยการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่สถานศึกษาให้สามารถตัดสินใจโดยใช้กระบวนการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม (Share Decision Making) และสอดคล้องกันแนวคิดของ Owens (2001, อ้างถึงใน วิโรจน์ สารัตตะ) ที่กล่าวถึงผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษาว่าในปัจจุบันสถานศึกษาหลายแห่งได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาในลักษณะที่เกิดขึ้นจากภายใน (Inside - out Approach) มากขึ้น โดยให้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในระดับปฏิบัติมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการตัดสินใจจะได้รับการยอมรับมากขึ้น (วิโรจน์ สารัตตะ, 2546, หน้า 23) และที่สำคัญคือเป็นไปตามพระบรมราโชวาท ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตอนหนึ่งที่หนึ่งเกี่ยวกับการพัฒนาที่ทรงตรัสว่า “การพัฒนาต้องระเบิดจากข้างใน” นั้นหมายความว่าต้องสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชนเข้าไปพัฒนา

1.2 ตัวประกอบองค์ประกอบด้านการจัดการองค์การ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้หลัก 20 ตัวบ่งชี้ย่อย ได้แก่ การแบ่งงาน โครงสร้างการบริหารงาน การบังคับบัญชาและการประสานงาน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 การแบ่งงาน ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทย ในทศวรรษหน้าโดยการปรับปรุงและพัฒนาตัวบ่งชี้การแบ่งงาน ซึ่งมีค่ามัธยฐาน และมีความพิสัย

ระหว่าง ควอไทล์ ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ (มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์น้อยกว่า 1.50) ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาปฐมวัยเป็นองค์กรที่จัดทำขึ้นเพื่อให้บริการ (Service Organization) ที่ต้องให้บริการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องกัน (ชร สุนทรายุทธ, 2551, หน้า 74) กล่าวว่างค์การราชการมีลักษณะ 1) การแบ่งหน้าที่งานและงานเฉพาะ 2) การไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ส่วนตัว 3) การกระจายอำนาจหน้าที่ตามลำดับชั้น 4) กฎระเบียบราชการ และ 5) ความก้าวหน้าในชีวิตราชการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าลักษณะของงานที่ทำนั้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติหน้าที่ของครูปฐมวัย อาจเนื่องมาจากลักษณะงานที่ครูปฐมวัยได้รับมอบหมายจากทางโรงเรียนให้ทำนั้นมีความเหมาะสมสอดคล้องกับความรู้ความสามารถลักษณะงานที่จะเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของครูปฐมวัย หากครูมีความเป็นอิสระ งานที่ทำมีความท้าทายและหลากหลายบุคคลปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจและสบายใจ มีความกระตือรือร้น ขยันและอุทิศเวลาในการทำงานได้ดียิ่งขึ้น บุคคล มีความผูกพันกับงานทำให้บุคคลมีโอกาสดำเนินการตัดสินใจและสติปัญญา มีความคิดริเริ่ม (Hoy & Miskel, 2001, pp. 304 - 305) ดังนั้นถ้าครูได้ปฏิบัติหน้าที่ในงานที่ตนถนัด สนใจ ตรงกับความสามารถและตรงกับวิชาชีพ จะทำให้ครูปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของซูพุงศ์ ปัญจมะวัต (2541, หน้า 58) ที่กล่าวว่าลักษณะของงานที่จะทำให้ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลประกอบด้วยลักษณะของงานน่าสนใจในตัวเอง ทักษะในการทำงาน ความชำนาญ ฐานะทางวิชาชีพ ขนาดของหน่วยงาน โครงสร้างของงาน และความชัดเจนของเป้าหมายของงาน

1.2.2 โครงสร้างการบริหารงาน ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้าโดยการปรับปรุงและพัฒนาตัวบ่งชี้โครงสร้างการบริหารงานซึ่งมีค่ามัธยฐาน และมีค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ (มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ น้อยกว่า 1.50) ทั้งนี้เนื่องจากการจัดองค์การมุ่งให้เกิดการประสานการทำงานต้องมีกลไกในการประสานงานให้การทำงานของผู้ได้บังคับบัญชาทุกฝ่ายเข้ากันได้เป็นอย่างดีเพื่อป้องกันการก้าวถอย การทำงานซ้ำซ้อน และการขัดแย้งในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตพร ภาธรธวานนท์ ที่ได้วิจัยการประเมินการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 (2552, หน้า 263) ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายและทิศทางที่คาดหวัง ในสถานศึกษาปฐมวัยต้นแบบและสถานศึกษาปฐมวัยทั่วไปโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาแต่ละงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกงาน แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษามีการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการตามขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาปฐมวัย และสอดคล้องกับ

การบริหารจัดการสถานศึกษาของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2554, หน้า 30) ที่กระจายอำนาจการตัดสินใจจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา โดยมอบหมายให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีอำนาจการบริหารจัดการศึกษา มีหน้าที่ตัดสินใจร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของงบประมาณ วิชาการ บุคลากร วิชาการ และแผนพัฒนาการศึกษาอื่น ๆ ตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน

1.2.3 การบังคับบัญชา ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้าโดยการปรับปรุงและพัฒนาตัวบ่งชี้การบังคับบัญชา ซึ่งมีค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ (มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ น้อยกว่า 1.50) ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารองค์การสมัยใหม่ต้องพัฒนาองค์การให้เป็้องค์การแห่งการเรียนรู้ ลดขั้นตอนของการดำเนินงานกิจกรรมให้สั้นลง เกิดความคล่องตัวมากขึ้น ก่อให้เกิดประสิทธิภาพของงานในองค์การ (ธงชัย สันติวงษ์, 2546, หน้า 219) และสอดคล้องกับรูปแบบการบังคับบัญชาแบบทีมงานตามทฤษฎีตาข่ายการบริหารของเบรก และมุลตัน (Blake & Mouton, 1967 p. 10) จะให้ความสำคัญของกับความต้องการขององค์การเน้นการใช้ทักษะสติปัญญาของบุคคลในการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ มีการกำหนดเป้าหมายของงานที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการยอมรับ ซึ่งการบังคับบัญชาแบบทีมงานเน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้การช่วยเหลือและให้เกียรติทุกฝ่าย

1.2.4 การประสานงานและประชาสัมพันธ์ ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้าโดยการปรับปรุงและพัฒนาตัวบ่งชี้การประสานงาน ซึ่งมีค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ (มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ น้อยกว่า 1.50) ทั้งนี้เนื่องจากการประสานงานเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการองค์กรหรือหน่วยงานอื่น โดยเฉพาะเมื่อนำมาบริหารสถานศึกษาปฐมวัยจะเป็นการสนับสนุนส่งเสริมให้พ่อแม่ ผู้ดูแลเด็กได้เรียนรู้แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ซึ่งกิติมา ปรีดีดิลก (2532, หน้า 229) กล่าวว่าหลักการประสานงานจะต้องทำให้โครงสร้างองค์กรไม่ซับซ้อนคำนึงถึงควมมีประสิทธิภาพ

1.3 ตัวประกอบประกอบด้านการนำ ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้หลัก 30 ตัวบ่งชี้ย่อย ได้แก่ การนิเทศ การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การจัดการเรียนรู้และนวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัย การติดต่อสื่อสาร และการจูงใจ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 การนิเทศ ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้าโดยการปรับปรุงและพัฒนาตัวบ่งชี้การนิเทศ ซึ่งมีค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ (มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 และมีค่าพิสัยระหว่าง

ควอไทล์ น้อยกว่า 1.50) ทั้งนี้เนื่องจากการนิเทศเป็นกระบวนการสร้างเสริมสมรรถภาพของผู้บริหาร และครู เป็นกระบวนการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ ซึ่งเกื้อหนุนให้เกิดการเรียนรู้การสอนที่มี ประสิทธิภาพและเกิดคุณภาพที่พึงประสงค์ในตัวผู้เรียน และครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรม โดยคำนึงถึงเด็กเป็นสำคัญมีการปรับเปลี่ยนคุณลักษณะของตนเองให้นุ่มนวลขึ้น เช่น การพูดจา ด้วยน้ำเสียงสุภาพอ่อนหวาน หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส มีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก เป็นกันเองกับเด็กดังนั้น คุณลักษณะของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก จึงเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะเด็ก ๆ จะเกิด การเรียนรู้ เกิดความเข้าใจ เมื่อครูมีคุณลักษณะที่ดี มีความมั่นใจในตนเอง มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็ก ซึ่งเด็กจะสามารถซึมซับและนำไปเป็นแบบอย่างใช้ในชีวิตประจำวัน ได้และเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ในอนาคต จะเห็นได้ว่า การนิเทศเน้นที่การทำงานร่วมกันและเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน รวมถึงการพัฒนาในเรื่องอื่น ๆ การนิเทศ เป็นส่วนสำคัญของ การพัฒนาทั้งระบบ (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, 2545, หน้า 5) ดังนั้น ข้อบกพร่องต่าง ๆ ครูและ ผู้บริหารจะต้องร่วมกันพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพที่ดี และต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องไม่หยุดยั้ง ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาต้องมีการร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนว่าต้องการพัฒนาเด็ก ให้มีคุณสมบัติเป็นอย่างไร แล้วช่วยกันทำ (Do) ช่วยกันตรวจสอบ (Check) และปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่อง (Action) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพ ให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 9)

1.3.2 การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะการจัดการศึกษาปฐมวัย สำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้าโดยการปรับปรุงและพัฒนาตัวบ่งชี้การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีความริเริ่ม และมีค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ (มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ น้อยกว่า 1.50) ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำทางการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นการบริหาร การจัดการหลักสูตร โปรแกรมการเรียนการสอน การร่วมกับสมาคมวิชาชีพ ความรอบรู้ทันต่อเหตุการณ์การที่เปลี่ยนแปลง และมีวิสัยทัศน์ทางการศึกษาซึ่งสุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ กล่าวว่าผู้นำแบบประชาธิปไตย (The Democratic Leader) มีองค์ประกอบของสมรรถนะด้านความฉลาดรู้ทางอารมณ์ 3 ประการ ได้แก่ 1) สมรรถนะ ด้านความร่วมมือร่วมใจ (Collaboration) 2) สมรรถนะด้านภาวะผู้นำทีมงาน (Team Leadership) 3) สมรรถนะด้านการสื่อสาร (Communication) หลักการสำคัญของผู้นำแบบประชาธิปไตยก็คือ ยึดการรับฟังความคิดเห็นและขอการสนับสนุนจากผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผลที่เกิดขึ้นคือ การไว้วางใจและความผูกพันต่อกัน ยึดความยืดหยุ่นและรักษาขวัญกำลังใจ (Morale) ในการปฏิบัติงานให้คงอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้การที่ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยมีการเรียนรู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รู้และเข้าใจในปรัชญาปฐมวัยนั้น ถือได้ว่าเป็นงานวิชาการระดับปฐมวัย

ซึ่งเป็นงานหลักที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของเด็กปฐมวัยทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีผลงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความรอบรู้ในหลักการบริหารและมีความเป็นผู้นำทางวิชาการจะนำโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงสมร กลั่นเจริญ (2545) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวแทนที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการจัดการศึกษาเอกชนอาชีวศึกษาได้

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถบริหารสถานศึกษาได้มีประสิทธิผลหรือประสบผลสำเร็จ

1.3.3 การจัดการเรียนรู้และนวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัย ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้าโดยการปรับปรุงและพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้และนวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัย ซึ่งมีค่ามัธยฐาน และมีค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ (มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ น้อยกว่า 1.50) ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาปฐมวัยเป็นองค์การบริการ (Service Organizations) ที่ผูกพันกับการเรียนการสอน เป้าหมายสำคัญคือพัฒนาการของนักเรียน เมื่อเป็นเช่นนี้จึงเรียกได้ว่าเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) คือพัฒนาความรู้ความสามารถ ในการคิดสร้างสรรค์ของผู้มีส่วนร่วม ให้บรรลุความสำเร็จอย่างต่อเนื่องและเป็นสถานที่เผยแพร่ความรู้ด้านนวัตกรรมและการแก้ปัญหา (Senge, 1990; Watkins และ Marsick, 1993 อ้างถึงใน ชร สุนทรายุทธ, 2551, หน้า 101) ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยของนิวซีแลนด์ที่ได้จัดหลักสูตรอนุบาลได้รับการคาดหวังว่าจะสนองความต้องการทางการศึกษาโดยรวมของเด็กแต่ละคน และจะให้โอกาสสำหรับการเรียนรู้จากการเล่น ซึ่งส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย สังคมอารมณ์ การคิดสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และสติปัญญาของเด็กเล็ก ๆ ความคาดหวังดังกล่าวจะบรรลุผลได้ก็ด้วยการจัดกิจกรรมการพัฒนาและทรัพยากรที่เหมาะสม

1.3.4 การติดต่อสื่อสาร ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้าโดยการปรับปรุงและพัฒนาตัวบ่งชี้การติดต่อสื่อสาร ซึ่งมีค่ามัธยฐาน และมีค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ (มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ น้อยกว่า 1.50) ทั้งนี้เนื่องจากการติดต่อสื่อสารเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญในการบริหารการศึกษาเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจ ความร่วมมือ และสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ จึงควรมีวิธี ดำเนินการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อให้งานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย (วัชรรา เล่าเรียนดี, 2550, หน้า 87) ซึ่งการติดต่อ สื่อสารที่มีประสิทธิภาพนั้น มีความสำคัญต่อผู้บริหารเป็นอย่างมาก เพราะการติดต่อสื่อสารเป็นกระบวนการที่จำเป็นต่อความสำเร็จของการปฏิบัติหน้าที่การบริหารทางการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ

และการควบคุม และการติดต่อสื่อสารเป็นกิจกรรมที่ใช้เวลาของผู้บริหารค่อนข้างมาก ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย และควรดำเนินการเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร คือ การเลือกเรื่องและข่าวสารข้อมูลได้ถูกต้องเหมาะสม การเลือกวิธีการติดต่อสื่อสาร การเลือกทิศทางการติดต่อสื่อสาร การเลือกกิจกรรมในการติดต่อสื่อสาร การติดต่อสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน เพื่อบำบัดข้อข้องใจ เพื่อให้เกิดความชัดเจนต่องาน และเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (Mintzberg, 1983)

1.3.5 การจูงใจ ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทย ในทศวรรษหน้าโดยการปรับปรุงและพัฒนาตัวบ่งชี้การจูงใจ ซึ่งมีค่ามัธยฐาน และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ (มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ น้อยกว่า 1.50) ทั้งนี้เนื่องจากแรงจูงใจคือแนวโน้มแห่งการพัฒนาความสามารถที่จะรับผิดชอบงานซึ่งเป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคนตามแนวคิดทฤษฎีการจูงใจของเฟรเดอริก เฮอร์ซเบิร์ก (Frederick Herzberg) (สมคิด บางโม, 2548, หน้า 182) ปัจจัยที่มีผลในการทำงานของบุคคลแบ่งได้ 2 ประเภท คือปัจจัยจูงใจ (Motivation) คือตัวกระตุ้นให้คนทำงาน เช่นความสำเร็จและความรับผิดชอบ และปัจจัยเกื้อกูล (Hygiene) คือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สภาพแวดล้อมในการทำงาน และสอดคล้องกับผลวิจัยของเจดจ์ วีระนาคินท์ (2540, บทคัดย่อ) ที่พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับขวัญกำลังใจของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าโดยภาพรวมปัจจัยแต่ละด้านมีผลต่อขวัญกำลังใจในระดับมากและยังสอดคล้องกับทวิชัย ศิริสุภรัตน์ (2541, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องการจูงใจของครู ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีกิจกรรมที่เป็นการจูงใจครู 6 ด้านอยู่ในระดับมากคือการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา การจัดสิ่งแวดล้อมในการทำงาน การให้บุคลากรมีโอกาสดำเนินงาน การสร้างความรู้สึกรับผิดชอบ และการยึดหลักคุณธรรมของผู้บริหาร

1.4 ตัวแปรองค์ประกอบด้านการควบคุม ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้หลัก 16 ตัวบ่งชี้ย่อย ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน การวัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน และการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.4.1 การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้าโดยการปรับปรุงและพัฒนาตัวบ่งชี้การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน ซึ่งมีค่ามัธยฐาน และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ (มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ น้อยกว่า 1.50) ทั้งนี้เนื่องจากมาตรฐานการปฏิบัติงาน

เป็นข้อกำหนดการปฏิบัติงานในวิชาชีพให้เกิดผลเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด พร้อมกับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความชำนาญในการประกอบวิชาชีพ ทั้งความชำนาญเฉพาะด้านและความชำนาญตามระดับคุณภาพของมาตรฐานการปฏิบัติงาน หรืออย่างน้อยจะต้องมีการพัฒนาตามเกณฑ์ที่กำหนดว่ามีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญ ซึ่งพระราชบัญญัติสภาครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 49 กำหนดกำหนดให้มีมาตรฐานวิชาชีพ 3 ด้านคือ มาตรฐานความรู้และประสบการณ์ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน ซึ่งสอดคล้องกับกฎกระทรวงว่าด้วยการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงที่ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ข้อที่ 14 ระบุว่า “กำหนดให้สถานศึกษาขึ้นพื้นฐานจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขึ้นพื้นฐาน” ที่ยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน (ราชกิจจานุเบกษา, 2553 หน้า 22) และธนวิษฐ์ จินดาประดิษฐ์ และจารุวรรณ ขอกระษัง (2552, หน้า 2) กล่าวว่าข้อกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานเปรียบเสมือนแผนที่บอกเส้นทางการทำงานที่มีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของกระบวนการระบุขั้นตอนและรายละเอียดของกระบวนการต่าง ๆ มักจัดทำขึ้นสำหรับงานที่เกี่ยวกับหลายคน สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานไว้ใช้อย่างอิงความผิดพลาดในการปฏิบัติงานซึ่งสอดคล้องกับสมคิด พรมจัย (2547, หน้า 3) ที่กล่าวว่าพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาจะบรรลุเป้าหมายสูงสุดนั้น หน่วยงานใช้ครู ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดถือเป็นหน้าที่โดยตรงในการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทุกคนได้รับการพัฒนาและนำผลการพัฒนาไปปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งต้องกระทำอย่างต่อเนื่องตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ และภาระงานของครูจะต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติงานเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

1.4.2 การวัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้าโดยการปรับปรุงและพัฒนาตัวบ่งชี้การวัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งมีค่ามัธยฐาน และมีค่าพิสัยระหว่าง ควอตีล ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ (มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 และมีค่าพิสัยระหว่างควอตีล น้อยกว่า 1.50) ทั้งนี้เนื่องจากการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงานนับเป็นเครื่องมือหรือองค์ประกอบหนึ่งในกระบวนการบริหารซึ่งมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้การบริหารทรัพยากรมนุษย์มีประสิทธิภาพ ข้อมูลที่ได้จากการประเมินเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานทราบจุดเด่น จุดด้อย ระดับความสามารถและศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้ครูต้องมี

ใบประกอบวิชาชีพโดยผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานวิชาชีพ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ และสมบูรณ์ ดันยะ (2541, หน้า 95) กล่าวว่า การประเมินแบบ 360 องศา ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพของข้อดี ข้อบกพร่องในแต่ละขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดจุดมุ่งหมาย การวางแผน การดำเนินงาน ตลอดจนผลของการดำเนินงานที่จะชี้ว่าบรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่เพียงใด อันจะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารหน่วยงานนำไปพิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไปและการประเมินแบบ 360 องศา ให้ผลการประเมินที่มีความยุติธรรม มีคุณค่าและความน่าเชื่อถือมากกว่าวิธีการประเมินแบบดั้งเดิม เพราะ ทุกคนรู้ว่าได้มีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของการประเมินทำให้ลดอคติได้

1.4.3 การปรับปรุงแก้ไข ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้าโดยการปรับปรุงและพัฒนาตัวบ่งชี้การปรับปรุงแก้ไข ซึ่งมีค่ามัธยฐานและมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ (มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ น้อยกว่า 1.50) ทั้งนี้เนื่องจากการปรับปรุงแก้ไขงานจะทำให้เกิดคุณภาพใหม่ในองค์กร ซึ่ง นวรัตน์ พลายน้อย (2547) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) กล่าวว่า เงื่อนไขสำคัญของการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นกลไกสำคัญในการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งเชอเมอร์ฮอร์น ฮันท์ และออสบอร์น (Schermerhorn, Hont, Osborn, 2000 หน้า 95) กล่าวว่า การนำ Benchmarking เป็นกระบวนการวัดและเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์ บริการ และวิธีปฏิบัติกับองค์กรที่สามารถทำได้ดี เพื่อนำผลการเปรียบเทียบมาใช้ในองค์กรของตนเองเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งกล่าวได้ว่าการ Benchmarking ประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก ๆ ได้แก่ การเทียบรอย ต้องมีการกำหนดตัวชี้วัด (Key Performance Indicator หรือ KPIs) ว่าเปรียบกับใครในเรื่องใด และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practices) จากผู้ที่ทำได้ดีกว่า โดยเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นหลังจากการเปรียบเทียบวัดให้รู้ถึงผู้ที่ทำได้ดีกว่าและเข้าไปเรียนรู้วิธีการปฏิบัติที่ดีทำให้ประสบความสำเร็จเพื่อนำมาใช้ปรับปรุงองค์กรของตนเอง

2. ผลการตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยในทศวรรษหน้า ในภาพรวมพบว่ามีค่าน้ำหนักองค์ประกอบผ่านเกณฑ์มาตรฐานทุกตัว (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า .70 ขึ้นไป) โดยค่าสูงสุด คือ องค์ประกอบการจัดองค์การ มีค่าน้ำหนักเท่ากับ .94 ทั้งนี้เนื่องจากโลกเมื่อก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 กระแสโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยีต่าง ๆ ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างมหาศาลในทุก ๆ ด้าน เป็นผลให้องค์การทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต้องมีการปฏิรูปตัวเองเพื่อความอยู่รอดกันอย่างเต็มที่ องค์การที่เฉลียวฉลาดสามารถเรียนรู้และปรับตัวเข้ากับเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วเท่านั้นที่สามารถคงอยู่ได้ซึ่งสอดคล้องกับคาสิดีย์ แซนเดียร์ (Cassiday Sanders) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยในศตวรรษที่ 21 พบว่า

การพัฒนาโรงเรียนสาธิตปฐมวัยควรเริ่มจากการมีโครงสร้างหรือหน่วยงานหรือการบริหารงานที่ชัดเจน คือการบริหารงานฝ่ายวิชาการคืองานหลักสูตร การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย งานฝ่ายส่งเสริมวิชาการคืองานทะเบียนประวัตินักเรียน การวัดและการประเมินผลผู้เรียน งานบริหารทั่วไปคือ งานงบประมาณ งานธุรการ งานอาคารสถานที่และงานกิจการนักเรียน คือการอนามัย สุขภาพ โภชนาการและการฉีดวัคซีน

2.1 ผลการตรวจสอบองค์ประกอบรูปแบบด้านการวางแผนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบผ่านเกณฑ์มาตรฐานทุกตัว (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า .70 ขึ้นไป) โดยค่าสูงสุด คือ ตัวบ่งชี้พันธกิจ มีค่าน้ำหนักเท่ากับ .86 ทั้งนี้เนื่องจากพันธกิจที่กำหนดไว้ทั้ง 9 ข้อ มุ่งส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยเป็นรูปธรรมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับอัญชลี ไสยวรรณ (2551, หน้า 5) ที่ได้ให้ความสำคัญกับพันธกิจของรัฐบาลและสถานศึกษาปฐมวัยไว้ว่าเด็กปฐมวัย เด็กปกติ และเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมตั้งแต่ในครรภ์มารดาจนถึงอายุ 6 ปี เด็กได้รับการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านคือ พัฒนาการทางสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์สังคม คุณธรรมจริยธรรม เรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญา เน้นสิทธิเด็กเพื่อให้เด็กได้รับการดูแลช่วยเหลือ ได้รับการปกป้องคุ้มครองความปลอดภัยทั้งกายและจิตใจ ส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ พ่อแม่และครอบครัวมีส่วนร่วมดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปีที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลจากสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยผู้ทำหน้าที่ดูแลเด็กจะต้องมีความรู้ทางการศึกษาปฐมวัย ส่วนเด็กอายุ 3 - 5 ปี ที่ได้รับการพัฒนาจากสถานศึกษา/ ศูนย์พัฒนาเด็กกำหนดให้ผู้ทำหน้าที่ดูแลและให้การศึกษาแก่เด็กต้องมีความเป็นมืออาชีพและมีความรู้ทางการศึกษาปฐมวัย เด็กดำเนินชีวิตในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ ได้รับการที่มีคุณภาพด้านสุขภาพทางกาย และจิตใจอย่างสม่ำเสมอ ได้รับการแก้ปัญหาข้อบกพร่องอย่างถูกต้อง และทันต่อสถานการณ์

2.2 ผลการตรวจสอบรูปแบบองค์ประกอบด้านการจัดองค์การกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบผ่านเกณฑ์มาตรฐานทุกตัว (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า .70 ขึ้นไป) โดยค่าสูงสุดคือ ตัวบ่งชี้การประสานงาน มีค่าน้ำหนักเท่ากับ .87 ทั้งนี้เนื่องจากในการบริหาร องค์การสมัยใหม่ต้องพัฒนาองค์การให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ลดขั้นตอนของการดำเนินงาน กิจกรรมให้สั้นลง เกิดความคล่องตัวมากขึ้น ก่อให้เกิดประสิทธิภาพของงานในองค์การ ซึ่ง ธงชัย สันติวงษ์ (2546, หน้า 219) ว่า หลักการจัดโครงสร้างที่ดี ควรจัดโครงสร้างให้เป็นแบบง่าย ๆ โดยพยายามให้มีระดับชั้นน้อยที่สุด พยายามให้แต่ละคนและแต่ละกลุ่มมีขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบไม่มากหรือน้อยเกินไป ขณะเดียวกันขนาดของการควบคุมก็พยายามให้มีขนาดเหมาะสมด้วย องค์การที่จัดขึ้นควรจะต้องคล่องตัวสำหรับการเติบโต และสามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ซึ่งต้องพิจารณาถึงตัวบุคคลซึ่งอยู่ในโครงสร้างโดยช่วยเหลือให้เขาเหล่านั้น

ตามทันและเข้าใจถึงสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งอัญชลี ไสยวรรณ (2551, หน้า 2) กล่าวว่าในการประชาสัมพันธ์ และประสานงานในการบริหารจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย ส่งผลให้ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชนและสังคม (ผู้มีส่วนได้เสีย) ได้มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการอบรมดูแล ไม่ว่าจะเป็นสื่อ สิ่งพิมพ์ เว็บไซต์ ป้ายประชาสัมพันธ์

2.3 ผลการตรวจสอบองค์ประกอบด้านการนำกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบผ่านเกณฑ์มาตรฐานทุกตัว (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า .70 ขึ้นไป) โดยค่าสูงสุดค่าสูงสุด คือ การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีค่าน้ำหนักเท่ากับ .90 ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์ ภาวะการณ์ ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามบริบท ของสังคม ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี ฯลฯ เป็นการเปลี่ยนแปลงซึ่งต้องบริหารแบบรู้เท่าทัน ทันการณ์ มีวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำจึงเป็นกระบวนการที่ผู้นำหรือที่มีภาวะผู้นำ เป็นผู้ชักนำ จูงใจ ชี้นำ ใช้อิทธิพล หรืออำนาจที่มีอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้หรือกระตุ้นให้หรือชี้นำให้เพื่อนร่วมงานหรือผู้ได้บังคับบัญชาให้ยินดี เต็มใจ พร้อมใจ ยินดี ในการกระทำการ ให้มีความกระตือรือร้นหรือร่วมดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งในองค์การที่มีผู้นำที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง จะเปลี่ยนองค์การที่ตนเองรับผิดชอบไปสู่เป้าหมายที่ดีกว่าคล้ายกับ ผู้ฝึกสอนหรือโค้ชนักกีฬาที่ต้องรับผิดชอบทีมที่ไม่เคยชนะใครเลย ต้องมีการเปลี่ยนเป้าหมาย เพื่อความเป็นผู้นำและต้องสร้างแรงบันดาลใจให้ลูกทีมเล่นให้ดีที่สุดเพื่อชัยชนะ (Tichy & Devanna, 1986, pp. 19 - 32 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2536, หน้า 62) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแรนซ์ (Rants, 2003) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพตาม การรับรู้ของครูใน โรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษาแถบชานเมืองรัฐMidwestern ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีประสิทธิผลตามการรับรู้ของครูประกอบด้วยลักษณะขององค์การ ความรู้ ความขยัน ความมีเสน่ห์หา การพัฒนาผู้ร่วมงาน ความทันสมัย การกำหนดวิสัยทัศน์และ พันธกิจ

2.4 ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบองค์ประกอบด้านการควบคุมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบผ่านเกณฑ์มาตรฐานทุกตัว (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า .70 ขึ้นไป) โดยค่าสูงสุด ตัวบ่งชี้การปรับปรุงแก้ไข มีค่าน้ำหนักเท่ากับ .90 ทั้งนี้เนื่องจาก การปรับปรุงงาน เพื่อเพิ่มคุณภาพเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งและหลีกเลี่ยงได้ยากในภาวะการณ์แข่งขันที่ซับซ้อนและรุนแรง บนเวทีโลก การปรับปรุงงานย่อมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและจะทำให้เกิดคุณภาพใหม่ในองค์การ ซึ่งเป็นแรงจูงใจให้ผู้บริหารคิดหาแนวทางที่ทำให้การปรับปรุงงานสามารถตอบสนองต่อ สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา ด้วยการทำให้กระบวนการปรับปรุงงานมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนการทำ Kaizen ตามแบบ PDCA หรือ (Plan - Do - Check - Act) ที่เป็นกิจกรรมพื้นฐานในการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงานประกอบด้วย

4 ขั้นตอน คือ วางแผน - ปฏิบัติ - ตรวจสอบ - ปรับปรุงการดำเนินงานส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเพิ่มขึ้น (บุรณศักดิ์ มาคหมาย, 2551, หน้า 89) และอัญชลี ไสยวรรณ (2551, หน้า 4) ได้กล่าวไว้ว่าการบริหารจัดการทางการศึกษาปฐมวัย โรงเรียน/ ศูนย์เด็กปฐมวัย ต้องพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาหรือเป็นการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ วิธีการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยอย่างก้าวกระโดดคือการเทียบเคียงสมรรถนะที่มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศจากโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัยอื่น ๆ ภายใต้กฎกติกาสากล

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้า ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยมีความสอดคล้องกัน ซึ่งเป็นการยืนยันรูปแบบตามทฤษฎีที่ผู้วิจัยได้ศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่ารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้า ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารหน่วยงาน โดยดำเนินการ ดังนี้

1.1 พัฒนาสถานศึกษาปฐมวัยให้มีความเป็นเลิศด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารควรมุ่งเน้นไปที่ด้านการจัดการเรียนการสอน (Intelligence School) ให้มีมาตรฐานการศึกษาตามเกณฑ์ เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาคุณภาพเต็มศักยภาพเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก มีทักษะกระบวนการคิดรู้จักแก้ปัญหา มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์สนใจใฝ่รู้ในสิ่งต่าง ๆ รอบตัวอย่างสร้างสรรค์และมีสิ่งแวดล้อมปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้

1.2 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และนวัตกรรมการศึกษาปฐมวัย ผู้บริหารควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางวิชาการสำหรับเด็กปฐมวัย เช่นการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น โดยความร่วมมือของครู บุคลากรผู้ปกครองคณะกรรมการสถานศึกษา ส่งเสริมการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยยึดหลักการทางการศึกษาปฐมวัยและงานวิจัยเป็นฐานให้เด็กปฐมวัยได้ใกล้ชิดกับธรรมชาติ โดยบูรณาการทุกกิจกรรม และประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วยวิธีการที่หลากหลาย

1.3 การส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัยที่น้อมนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารและการจัดประสบการณ์ ผู้บริหารควรเน้นการจัดประสบการณ์มุ่งเน้นเป้าหมายคุณธรรมควบคู่กับการจัดประสบการณ์ด้านความรู้ และค่านึงเรื่องสิทธิเด็กเพื่อให้ได้รับการดูแลช่วยเหลือแก้ปัญหาข้อบกพร่องอย่างถูกต้องทันต่อสถานการณ์ ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วม

ในการจัดเรียนรู้ และมีศูนย์ให้ความรู้ผู้ปกครองในเรื่องการจัดการศึกษาปฐมวัยและการเลี้ยงดูที่ถูกต้อง

1.4 การจัดระบบการประสานงาน ผู้บริหารควรดำเนินการด้วยวิธีที่หลากหลาย ทั้งแบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ เผยแพร่ข้อมูลการจัดการศึกษาปฐมวัย เช่น การบูรณาการ ICT เข้าไปสู่ระบบการประสานงานและเครือข่ายการศึกษาปฐมวัย จัดทำและพัฒนาเว็บไซต์ของสถานศึกษา และมีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยต้องยึดมั่นในปรัชญาการศึกษาปฐมวัย มีความเป็นประชาธิปไตย มีบุคลิกภาพที่ดีให้เกียรติและให้กำลังใจบุคลากร มีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

1.6 ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยมีการนำ Benchmarking มาใช้มีการสนับสนุน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อหาวิธีการปฏิบัติที่ดีเป็นเลิศ (Best Practices) สถานศึกษาปฐมวัย สนับสนุนส่งเสริมนวัตกรรมหรือวิธีการใหม่ ๆ ในการใช้ทรัพยากร เช่น บุคลากร เทคโนโลยี หรือ ปัจจัยต่าง ๆ เพื่อดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ใช้กลวิธีต่าง ๆ ในการตั้งเป้าหมายใหม่ เช่น SWOT AIC ฯลฯ และสนับสนุนให้มีการวิเคราะห์ตนเอง และประเมินตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณภาพของเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับบริบทและสังคมไทย

2.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาครู และผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล